

Kyberšikana

(též kybernetická šikana, počítačová šikana či cyberbullying) je druh šikany, který využívá elektronické prostředky jako jsou mobilní telefony, e-maily, pagery, internet, blogy a podobně. Řada jejich projevů může spadat do oblasti kriminálních činů.

Její nejobvyklejší projevy představuje zasilání obtěžujících, urážejících či útočných mailů a SMS, vytváření stránek a blogů, popřípadě může kyberšikana sloužit k posilování klasických forem šikany, nejčastěji prostřednictvím nahrání scény na mobilní telefon a jejího následného rozeslání známým dotyčného, popřípadě vystavení na internetu. Zejména poslední varianta šikany může být extrémně nebezpečná – pokud se spojí s nějakou velmi ponižující situací, takovéto zveřejnění ponižujících materiálů pro obrovské množství lidí (které nejde vzít zpět) mnohonásobně zvyšuje utrpení a trauma oběti, což na ni může mít extrémně neblahý dopad.

Kyberšikana je velkým problémem v řadě zemí. Řada zemí kvůli ní přijímá nové zákony a bezpečnostní opatření (např. Polsko filtruje na školních sítích přístup k internetu a zakáže dětem používat na školách mobilní telefony, V USA je kyberšikana od roku 2006 federálním zločinem.

Kyberšikana a tradiční šikana mají jednu věc společnou. Jejich cílem je někomu ublížit nebo ubližovat – ať fyzicky či psychicky. Kyberšikana v mnoha případech dokonce začíná jako tradiční šikana. Někdy se jejich projevy prolínají a doplňují – příkladem může být třeba nahrávání fyzického týrání spolužáka.

Moderní technologie nám umožňují pohybovat se ve virtuálním světě, který se liší od reálného světa. Tak, jako se liší virtuální svět od světa reálného, liší se kyberšikana od tradiční šikany. Ve virtuálním světě mohou být lidé anonymní, mohou komunikovat, aniž by byli zatíženi společenskými rolemi, svými fyzickými nedostatky, psychickými bloky plynoucími z osobního kontaktu s lidmi, mohou vzájemně komunikovat, i když nejsou fyzicky přítomni, a pokud s někým v kontaktu být nechtějí, mohou komunikaci snadno ukončit. To jsou jen některé z možností, které nám technologie nabízejí.

Útočníci jsou anonymní

Ve virtuálním prostředí většinou útočníci vystupují pod přezdívkou (nickem), používají pro oběť neznámou e-mailovou adresu, telefonní číslo atd. Pro agresora navíc není žádný velký problém vytvářet nové identity. Oběť tak má jen malou šanci přijít na to, kdo na ni útočí. Anonymita útočníka má bohužel pro oběť ještě mnoho dalších nepříjemných aspektů, např. to, že pocit nepolapitelnosti posiluje agresorovu odvalu zkoušet drsnější metody a formy útoků a potažmo vůbec útoky podnikat.

Mění se profil útočníků a profil obětí

Ve virtuálním světě nezáleží na věku, pohlaví, síle, postavení v sociální skupině (partě) ani úspěšnosti útočníka nebo oběti ve společnosti. Původcem kyberšikany může být každý, kdo má potřebné znalosti informačních a komunikačních technologií, tedy i fyzicky slabý jedinec.

Výzkumy ukazují, že útočníci tráví více času na internetu, a to bez dohledu rodičů, kteří se příliš nezajímají o to, k čemu internet jejich děti používají. Útočníky bývají častěji chlapci než dívky s dobrým sociálním statutem. Pachatelé kyberšikany jsou také obvykle původci tradičního šikanování. Zajímavý je poznatek, že kyberútočníci bývají často také sami oběťmi kyberšikany nebo jejichmi pozorovateli

Mění se místo a čas útoků

Zatímco u tradiční šikany lze předpokládat, kdy a kde k útoku dojde (např. ve škole, na hřišti), s kyberšikanou se můžeme setkat kdykoliv a kdekoliv. Oběti útoku se můžeme stát vždy, když budeme připojeni k internetu nebo když budeme mít u sebe svůj mobilní telefon. V takovém případě se před kyberútokem nemáme kam schovat. Útočník si nás může najít i v „bezpečí domova“ a klidně to může být i o půlnoci.

Ve virtuálním prostředí se lidé chovají jinak než ve skutečném světě

Mohou udávat jiný věk, jiné pohlaví, jiné povolání, a záměrně tak manipulovat s těmi, se kterými komunikují. Ve virtuálním světě se někteří lidé chovají méně opatrně než v reálném světě (jsou odvážnější v komunikaci, probírají citlivá témata, komunikují často bez zábran apod.). Někdy zkoušejí to, co by se v reálném světě báli udělat (např. útočit na jiné osoby, vyhrožovat jim nebo je vydírat), protože je menší šance na jejich dopadení. Nevidí, jaký dopad má jejich chování na oběti, zvláště pokud si uvědomíme, že si oběti mohou vybírat také náhodně, tedy je vůbec nemusí znát osobně.

Při šíření kyberšikany pomáhá útočníkovi publikum

Prostředky kyberšikany (zprávy a pořízené záznamy) se dají velmi jednoduše rozesílat dál. Kyberšikana tedy může mít velmi početné publikum. Útočník nemusí oběť napadat opakovaně, stačí, když citlivé zprávy nebo nahrávky publikuje na internetu a o jejich šíření se pak postarají jiní. Toto „publikum“ pak umožňuje zvyšovat intenzitu útoku a zhoršovat jeho dopad na oběť.

Internet – zesilovač šikany

Rozšiřuje se publikum a to, co trvá několik chvil, může viset na webových stránkách měsíce. Běžná šikana skončí, když jde dítě ze školy domů. Kybernetická šikana pronásleduje svou oběť nepřetržitě. Týká se to hlavně teenagerů, kteří jsou závislí na Internetu, zejména kvůli komunikování s vrstevníky. To, že ponižující informace jsou sdíleny s ostatními, může být pro mladého člověka zničující

Jak se projevuje kyberšikana?

zasílání výhrůžných a krutých e-mailů a SMS zpráv, výhrůžné telefonáty nebo obtěžování přes chat vytváření webových stránek, které různými způsoby (verbálně, graficky, zvukově) oběť šikany urážejí a zesměšňují posílání obrázků, fotografií a videonahrávek spolužákům on-line – kde je oběť zesměšňována a karikována vyvěšení fotografií s tváří oběti na internetu případy, kdy agresori získají hesla a identifikační údaje oběti a pod jeho/jejím jménem zasílají ostatním vulgární, obtěžující zprávy, fotografie, videa fotografování, nahrávání oběti, kdy jsou pořízené záběry posílány ostatním spolužákům

Jak na reálnou kyberšikanu?

zachovat chladnou hlavu, nestydět se (není hanba se svěřit), neizolovat se;

nejednat na vlastní pěst a nereagovat na hrozby a útoky;

poradit se s někým blízkým, kdo může pomoci;

využít linky bezpečí;

vyhledat pomoc psychologické poradny a zaměřit se na trénink asertivního chování;

informovat vedení školy, rodiče, policii, ...

uložit hanobící nebo výhrůžné soubory;

Jak se bránit?

Krizová linka Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR poskytuje pomoc při řešení případů šikany/kyberšikany, ale i v dalších krizových situacích. Na linku se mohou obracet učitelé, žáci i rodiče. Pracovníci linky pomoc poskytnou nebo zprostředkují.

Telefonní číslo: 286 881 059 nebo +420 774 089 181